

Reguleringsmyndigheten for Energi
Postboks 5091, Majorstua
0310 Oslo
rme@nve.no

13.09.2024

Innspill på kostnadsdekning for tidlige utredninger og økt inntekt når nettselskaper tilknytter nye kunder og tilbyr mer kapasitet

Lede takker for muligheten til å gi innspill på Reguleringsmyndigheten for Energi (RME) sitt forslag til endringer i innteksreguleringen av nettselskaper. Forslaget tar for seg kostnadsdekning for tidlige utredninger og økt inntekt når nettselskaper tilknytter nye kunder og tilbyr mer kapasitet.

I dette høringssvaret gir vi først innspill på RMEs to forslag, og deretter tar vi opp det store behovet for tiltak som adresserer de faktiske utfordringene relatert til tilknytninger og 'nett-i-tide'.

1. Kostnadsdekning for tidlige utredninger

RME foreslår en ordning som gir kostnadsdekning for tidlige utredninger. Ordningen tar utgangspunkt i oppgavene som er gitt av ny forskrift om energiutredninger. Den skal dekke kostnader som er relatert til nettutredernes arbeid med effektprognoser, områdestudier og konseptvalgutredninger, samt kostnader som er relatert til nettutviklingskoordinatorrollen.

En ordning med kostnadsdekning for tidlige utredninger vil underbygge en mer samfunnsmessig rasjonell og langsiktig nettutvikling, en bedre håndtering av tilknytningsforespørsler, og den vil føre til at innteksreguleringen behandler nettselskapene på en mer rettferdig måte:

- En forhastet og adhoc-basert nettutvikling der hver tilknytningsforespørsel håndteres på enklest mulig måte gitt eksisterende nettanlegg, kan over tid resultere i uheldige løsninger og nettstrukturer som en må leve med i lang tid¹. Nettutviklingen bør isteden baseres på brede og grundige utredninger samt «målnett». Kostnadsdekning for tidlige utredninger skaper rammer for en god og helhetlig nettutvikling, særlig i strømnnett med mange ulike netteiere.
- Det kan være mange nettselskaper som eier nettanlegg i et sammenhengende regionalt distribusjonsnett. Siden anleggskonsesjonærer kun har tilknytningsplikt på dette nettnivået, er det også vanlig at forbrukere og produsenter etablerer og eier egne nettanlegg. En større

¹ Nettanlegg har en lang teknisk levetid.

tilknytningssak kan ofte løses på flere måter, en nettkunde kan f.eks. tilknyttes i regionalt distribusjonsnett eller i transmisjonsnett. I en tidlig fase er det ikke alltid åpenbart hvem som skal eie nye nettanlegg. Eierskapet kan forbli ukjent frem til endelig konsept er valgt. Det vil være lite rimelig hvis et nettselskap som tar ansvar for koordinering og gjennomføring av tidlige utredninger, påføres en ulempe på grunn av dette. Kostnadsdekning for tidlige utredninger sikrer at nettselskaper som tar ansvar for helheten før endelig løsning og eierskap til nye nettanlegg er avklart, ikke påføres en ulempe.

- Nettutviklingskoordinator er en rolle som enkelte nettselskaper er tildelt. Rollen gir dem et større ansvar for helheten og noen ekstra oppgaver. Kostnadsdekningsordningen som RME nå foreslår, sikrer at nettselskaper som er tildelt en slik rolle, ikke påføres en ulempe.

Lede støtter RMEs forslag, men vi anbefaler at kostnadsdekningsordningen gjøres noe mer generell. Når det oppstår nye behov i strømmettet, er det samfunnsmessig rasjonelt å vurdere flere muligheter og alternative konsepter. Det meste kan løses på ulike måter, og det mest samfunnsmessig rasjonelle konseptet blir først avklart ved konseptvalg. En ny tilknytning av en viss størrelse kan f.eks. håndteres ved å etablere nye og sterke forbindelser i lokalt distribusjonsnett eller ved å etablere et nytt utvekslingspunkt mot regionalt distribusjonsnett. En kostnadsdekningsordning for tidlige utredninger bør således ikke skille på nettnivåer. Hvis nettselskapene kun gis kostnadsdekning for tidlige utredninger der en greier å sette opp minst ett alternativ relatert til regionalt distribusjonsnett, men ikke for tidlige utredninger der en kun har alternativer relatert til lokalt distribusjonsnett, vil det skape uheldige incentiver og en kunstig forskjellsbehandling. Nettselskaper som defineres som nettutredere etter forskrift om energiutredninger, vil få økte muligheter til å få kostnadsdekning for tidlige utredninger av det som kan resultere i nettløsninger i lokalt distribusjonsnett. Andre nettselskaper vil ikke få tilsvarende muligheter. Vi foreslår derfor at kostnadsdekningsordningen utvides til å gjelde for alle tidlige utredninger.

En ordning med kostnadsdekning for tidlige utredninger har mange gode egenskaper, men den vil ikke gi Norge nok strømmnett eller tilstrekkelig med tilknytningskapasitet i tide. Tiltakets effekt på ledetiden til nye nettanlegg er begrenset. Selv med delvis forberedte og effektive tidlige utredninger samt bygging av nye nettanlegg 'uten ugrunnet opphold', vil det ta alt for lang tid å etablere nytt regionalt distribusjonsnett og transmisjonsnett basert på konkrete tilknytningsforespørsler.

2. Økt inntekt når nettselskaper tilknytter nye kunder og tilbyr mer kapasitet

RME foreslår en belønningsordning som gir økt inntekt når nettselskaper tilknytter nye kunder og tilbyr mer kapasitet. Ordningen tar utgangspunkt i definerte kundegrupper og levert energi.

Lede støtter ikke RMEs forslag. Allerede i dag har innteksreguleringen en urimelig skjevhet som favoriserer nettselskap med mange små kunder². Med forslaget som er på høring, virker det som om RME ønsker å forsterke denne skjevheten. Det største problemet er imidlertid at den

² Effektivitetsanalysen for lokalt distribusjonsnett skiller ikke på store og små kunder. En liten blokkleighet gir like mye 'oppgave' som en større industribedrift selv om det er vesentlig mer kostbart å forsyne industribedriften.

foreslåtte ordningen ikke vil ha en effekt på de krevende utfordringene som Norge har relatert til tilknytninger og 'nett-i-tide'. De krevende utfordringene er relatert til store kunder og nettkapasitet i regionalt distribusjonsnett og transmisjonsnett. De er ikke relatert til små kunder og tiltak i lokalt distribusjonsnett, altså det som RME nå adresserer. Små tilknytninger i lokalt distribusjonsnett gjennomføres nokså raskt. Ordningen som RME har foreslått, treffer dermed ikke. Den løser lite.

3. Det er et stort behov for tiltak som adresserer de faktiske utfordringene relatert til tilknytninger og 'nett-i-tide'

RMEs to forslag løser ikke de krevende utfordringene relatert til tilknytninger og 'nett-i-tide'. For at Norge skal få nok tilknytningsmuligheter tidsnok, må følgende gjøres:

- Nettanlegg må etableres basert på forventninger før de faktiske behovene oppstår. Både EU og IEA peker på forventningsbaserte nettinvesteringer^{3,4}. Den norske innteksreguleringen straffer imidlertid nettselskapene økonomisk for forventningsbaserte nettinvesteringer.
- Driftstiltak som kan muliggjøre flere tilknytninger raskere, må etableres og benyttes. Den norske innteksreguleringen straffer imidlertid nettselskapene økonomisk for slike driftstiltak fordi tiltakene krever ressurser og koster penger.

Det er en stor utfordring for Norge at incentivene i innteksregulering jobber mot forventningsbaserte nettinvesteringer og driftstiltak som kunne muliggjort flere tilknytninger raskere. Nettreguleringen premierer fortsatt nettselskaper som gjør minst mulig, og den straffer nettselskapene for forventningsbaserte nettinvesteringer og ressursbruk på driftstiltak. Dette er ikke samfunnsmessig rasjonelt. Den siste tiden har myndighetene sagt at nettselskapene ikke skal bry seg om eller følge innteksreguleringens økonomiske incentiver^{5,6,7}, men hvorfor har Norge en incentivregulering som ikke skal ha en betydning? Hele poenget med å ha en incentivregulering er jo at den skal være oppdragende. Myndighetene bruker økonomisk belønning og straff som drivkraft fordi det fungerer. Den økonomiske belønningen for å gjøre minst mulig ble attpåtil forsterket i 2023 da vektingen av kostnadsnormen ble økt fra 60 % til 70 %. Denne endringen som gikk i feil retning, skjedde faktisk samtidig med at myndighetene jobbet med utfordringene relatert til tilknytninger og 'nett-i-tide'. Nå er det imidlertid på tide at skuta snus. Strømnett er samfunnskritisk infrastruktur. Det er uheldig å ha en innteksregulering som bremser samfunnsutviklingen, og som vanskeliggjør det grønne skiftet og oppnåelsen av klimamålene. Det er ganske urovekkende at NVE ser at behovet for kraft synker på grunn av avlyste industri- og klimaprojekter⁸. Uten raske nok tilknytninger til strømnettet er det krevende å utvikle det norske samfunnet videre.

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6044

⁴ <https://www.iea.org/reports/electricity-grids-and-secure-energy-transitions>

⁵ <https://www.europower.no/politikk/bransjens-bonn-til-aasland-hjelp-rme-til-a-forsta-utfordringene-vare/2-1-1674913>

⁶ https://energiwatch.no/nyheter/nett_teknologi/article16940050.ece

⁷ <https://www.europower.no/nett/aasland-med-skarp-kritikk-av-passiv-bransje-det-er-ikke-forbudt-a-investere/2-1-1512603>

⁸ <https://www.nve.no/nytt-fra-nve/nyheter-energi/fortsatt-positiv-kraftbalanse-mot-2028/> ("Kraftforbruket øker, men ikke så sterkt som tidligere antatt. Noe av det kan skyldes energieffektivisering, men hovedgrunnen er nok at flere industri- og klimaprojekter blir utsatt, forsinket eller avlyst, sier Lund.")

Ta gjerne kontakt ved spørsmål om innspillet eller annet relatert til inntektsreguleringen. Vi stiller gjerne på et møte for å tydeliggjøre utfordringene som Norge har relatert til tilknytninger og 'nett-i-tide'. Vi håper at RME jobber videre med målrettede tiltak som adresserer de to utfordringene.

Med vennlig hilsen

Lede AS

Eivind Gramme
Rammefilmer